

С. В. Корнієвський, кандидат наук
з державного управління, докторант кафедри
економіки та регіональної економічної політики
Дніпропетровського регіонального інституту державного
управління Національної академії державного управління
при Президентіві України

ВИКОРИСТАННЯ ПОТЕНЦІАЛУ ВПЛИВУ РЕГІОНАЛЬНИХ СТРАТЕГІЙ НА ПРОЦЕСИ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

У статті зазначається, що одна із головних функцій органів публічної влади регіонального рівня – це забезпечення стратегічного планування регіонального розвитку, яке полягає у визначенні та досягненні цілей, оцінці альтернативних моделей та напрямів розвитку, обранні пріоритетів з урахуванням наявних ресурсів, розробленні та виконанні взаємопов'язаних завдань і заходів розвитку та орієнтоване на досягнення результатів, оцінки ефективності та аналізу причин відхилення результатів від цілей, прийняття рішень щодо перегляду обраних пріоритетів.

Стратегічне планування регіонального розвитку передбачає розроблення документів державного стратегічного планування – регіональних стратегій. Процедура їх розроблення включає аналіз, моделювання, формування бачення та визначення цілей, напрямів, пріоритетів, завдань та заходів, ресурсного забезпечення, а також показників досягнення цілей та виконання завдань.

Автор зазначає, що одним із головних елементів стратегічного планування регіонального розвитку є проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації регіональних стратегій.

Метою статті є проведення аналізу регіональних стратегій та надання пропозицій щодо їх удосконалення з метою більш ефективного використання потенціалу впливу цих документів на процеси регіонального розвитку.

На основі проведеного аналізу регіональних стратегій запропонована низка рекомендацій щодо їх удосконалення з метою більш ефективного використання потенціалу впливу цих документів на процеси регіонального розвитку, серед яких: забезпечення узгодженості визначених у регіональних стратегіях пріоритетів, цілей та завдань із загальнодержавними програмами та стратегіями розвитку; розбудова інфраструктури реалізації регіональних стратегій розвитку на основі формування систем відбору найефективніших регіональних проектів та контролю за їх реалізацією; врахування необхідності імплементації у регіональні стратегії механізмів комунікації між сферами публічного управління, бізнесу та громадянського суспільства на рівні регіонів тощо.

Ключові слова: регіональні стратегії, змістовне наповнення стратегій, рівні конкретизації стратегій, спрямованість цілей стратегій, смарт-спеціалізація регіону.

S. V. Korniyevskiy. Use of the potential of the influence of regional strategies on the processes of regional development

The article notes that one of the main functions of public authorities at the regional level is to ensure strategic planning of regional development, which is to define and achieve goals, assess alternative models and directions of development, select priorities based on available resources, develop and implement interconnected tasks and development measures and focused on achieving results, assessing the effectiveness and analysis of the reasons for the deviation of results from the goals, decision-making to review the selected priorities.

Strategic planning of regional development involves the development of documents of state strategic planning – regional strategies. The procedure of their development includes analysis, modeling, formation of vision and definition of goals, directions, priorities, tasks and measures, resource provision, as well as indicators of achievement of goals and objectives.

The author notes that one of the main elements of strategic planning of regional development is to monitor and evaluate the effectiveness of regional strategies.

The purpose of the article is to analyze regional strategies and make suggestions for their improvement in order to more effectively use the potential impact of these documents on regional development processes.

Based on the analysis of regional strategies, a number of recommendations for their improvement are proposed in order to more effectively use the potential impact of these documents on regional development processes, including: ensuring the coherence of the priorities, goals and objectives defined in the regional strategies with the national programs and development strategies; development of the infrastructure for the implementation of regional development strategies based on the formation of systems for selecting the most effective regional projects and monitoring their implementation; taking into account the need to implement in regional strategies mechanisms of communication between the spheres of public administration, business and civil society at the regional level, etc.

Key words: regional strategies, content of strategies, levels of concretization of strategies, orientation of goals of strategies, smart specialization of the region.

Постановка проблеми. Одна із головних функцій органів публічної влади регіонального рівня – це забезпечення стратегічного планування регіонального розвитку, яке полягає у визначенні та досягненні цілей, оцінці альтернативних моделей та напрямів розвитку, обранні пріоритетів з урахуванням наявних ресурсів, розробленні та виконанні взаємопов'язаних завдань і заходів розвитку та орієнтоване на досягнення результатів, оцінку ефективності та аналіз причин відхилення результатів від цілей, прийняття рішень щодо перегляду обраних пріоритетів.

Стратегічне планування регіонального розвитку передбачає розроблення документів державного стратегічного планування – регіональних стратегій. Процедура їх розроблення включає аналіз, моделювання, формування бачення та визначення цілей, напрямів, пріоритетів, завдань та заходів, ресурсного забезпечення, а також показників досягнення цілей та виконання завдань.

В умовах сьогодення така процедура має здійснюватися на основі смарт-спеціалізації регіонів.

Це потребує проведення ґрунтовного аналізу прийнятих регіональних стратегій та надання пропозицій щодо їх удосконалення з метою більш ефективного використання потенціалу впливу цих документів на процеси регіонального розвитку, що і зумовлює актуальність цієї статті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню аспектів стратегічного управління регіональним розвитком у сфері публічного управління присвячені роботи багатьох науковців. Серед вітчизняних та закордонних учених потрібно відзначити роботи В.Д. Бакуменка, Б. Винницького, В.С. Куйбіди, М. Лендшел, О.М. Місяйла, К. Орлатого, О.В. Очеретяної, Ю. Ратейчак, С.А. Романюка, О.С. Солосіч, Ю.П. Шарова, М.В. Шашиної, О.В. Шевченко та інших.

Водночас, незважаючи на наявність значної кількості робіт у сфері стратегічного планування регіонального розвитку, недостатньо дослідженими є питання аналізу регіональних стратегій як дієвого засобу публічно-управлінського впливу на розвиткові процеси.

Метою статті є проведення аналізу регіональних стратегій та надання пропозицій щодо їх удосконалення з метою більш ефективного використання потенціалу впливу цих документів на процеси регіонального розвитку.

Виклад основного матеріалу. Формування політики регіонального розвитку в Україні було запроваджено Указом Президента України «Про схвалення Концепції державної регіональної політики» від 25.05.2001 р. № 341/2001 [5], в якому одним із головних завдань визначалось удосконалення державного стратегічного регіонального планування. Подальше формування і реалізація пріоритетів державної політики у галузі стратегічного планування регіонального розвитку представлені у нормативно-правових актах, які наведені в таблиці 1.

Таблиця 1

Нормативно-правове забезпечення стратегічного планування в Україні

Кодекси та Закони України
Бюджетний Кодекс України від 07.10.2010 р. № 2592-VI [1]. Господарський Кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV[2]. «Про засади державної регіональної політики» від 05.02.2015 № 156-VIII [9]. «Про Генеральну схему планування території України» від 07.02.2002 р. № 3059-III [6]. Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України» від 23.03.2000 р. № 1602-III493 [7]. «Про стимулювання розвитку регіонів» від 08.09.2005 р. № 2850-IV [19]. «Про державні цільові програми» від 18.03 2004 р. [8]. «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21.05.1997 р. № 280/97-вр [17]. «Про місцеві державні адміністрації» від 09.04.1999 р. № 586-14 [18].
Укази Президента України
Про схвалення Концепції державної регіональної політики від 25.05.2001 р. № 341 [21].
Постанови Кабінету Міністрів України та Верховної Ради України
Постанова КМУ «Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021– 2027 роки» від 05.08.2020 р. № 695 [10]. Постанова КМУ Про затвердження Порядку розроблення ДСРР і плану заходів з її реалізації, а також проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації зазначених Стратегії і плану заходів від 11.11.2015 р. № 931 [5]. Постанова КМУ «Про затвердження Порядку розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації, а також проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації зазначених регіональних стратегій і планів заходів» від 11.11.2015 р. № 932 [15]. Постанова КМУ «Про схвалення Прогнозу економічного і соціального розвитку України на 2021-2023 роки» від 29 липня 2020 р. № 671 [22]. Постанова ВРУ «Про Концепцію сталого розвитку населених пунктів» від 24.12.1999 р. № 1359-14 [16].

Розпорядження Кабінету Міністрів України
«Про схвалення Концепції вдосконалення системи прогнозних і програмних документів з питань соціально-економічного розвитку України» від 04.10.2006 р. № 504-р [20].
Відомчі накази
Наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства «Про затвердження Методики розроблення, проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації регіональних стратегій розвитку та планів заходів з їх реалізації» від 31.03.2016 р. № 79 [13].
Наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо формування і реалізації прогнозних та програмних документів соціально-економічного розвитку об'єднаної територіальної громади» від 30.03.2016 р. № 75 [14].

Джерело: складено автором

Можна стверджувати, що наведене нормативно-правове поле ілюструє формування достатньо проєвропейської моделі планування регіонального розвитку в державі.

Досліджуючи питання підвищення ефективності стратегічного управління регіональним розвитком, варто зауважити, що Закон України «Про засади державної регіональної політики» визначає, що кожен регіон має мати власну стратегію регіонального розвитку, яка в свою чергу не може суперечити Державній стратегії регіонального розвитку, а, навпаки, має відповідати визначеним їй стратегічним цілям. Так само українське законодавство передбачає, що кожен регіон має визначитись із своєю розумною спеціалізацією, тобто визначити сфери економіки, у яких регіон має кращі стартові можливості, кращі ресурси порівняно з іншими регіонами, і в цих сферах є можливість досягти швидкого результату з меншими затратами.

Смарт-спеціалізація визначається як підхід стратегічного планування, що передбачає визначення в межах регіональної стратегії окремих цілей та завдань щодо розвитку видів економічної діяльності, які мають інноваційний потенціал з урахуванням конкурентних переваг регіону [24].

Для вирішення завдання визначення перспектив розвитку регіонів України необхідно привернути більше уваги до розробок у сфері стратегічного планування.

Нормативно-правовий документ, за яким забезпечується регіональний розвиток, – це стратегія регіонального розвитку на середньостроковий період. Метою розроблення та реалізації регіональних стратегій є упорядкування стратегічного планування на рівні регіонів та надання системності управлінню регіонами на місцях. Одним із головних елементів стратегічного планування регіонального розвитку є проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації регіональних стратегій.

Питання запровадження системи моніторингу та оцінювання реалізації стратегій регіонального розвитку стало невідкладним після схвалення Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2015 року [11], а також поставленого урядом обласним державним адміністраціям завдання щодо активнішого розроблення регіональних стратегій.

Цей документ вперше у сфері регіональної політики в Україні:

- визначив базові засади моніторингу й оцінювання реалізації програм, а не тенденцій регіонального розвитку чи невизначеного впливу діяльності владних структур;
- систематизував показники для моніторингу за логічною схемою «Стратегічні цілі – пріоритетні напрями – показники результативності»;
- сформулював як потребу здійснення моніторингу ефективності, а не лише результативності, реалізації стратегії;
- вказав на потребу обговорення результатів моніторингу та оцінювання з представниками громадськості та бізнесу [3].

Після затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року [17] в регіонах були прийняті стратегії регіонального розвитку на відповідний період, які мали окреслити перспективи розвитку регіонів, забезпечити стабільність розвитку регіонів та створити передумови для економічного зростання. Але аналіз формування регіональних стратегій та процесу їх реалізації засвідчив існування низки проблем:

1. Часта зміна нормативно-правових документів з формування стратегій регіонального розвитку.
2. Відмінність підходів до формування стратегій регіонального розвитку.
3. Складність узгодження пріоритетів розвитку кожного регіону з пріоритетами державної регіональної політики.
4. Статичний характер стратегій та неспроможність реагування на плінність соціально-економічної ситуації.
5. Недостатнє врахування інтересів громадськості під час розроблення стратегій та здійснення контролю за їх виконанням.
6. Регіональні стратегії є розрізненими, стосуються винятково питань цього регіону, не пов'язані між собою [4].

Змістовне наповнення стратегій регіонального розвитку на період до 2020 року в розрізі областей України наведене в таблиці 2.

Проведений аналіз регіональних стратегій на період до 2020 року дозволяє стверджувати, що виявлені проблеми заважають використанню повною мірою такого ефективного інструменту, як «регіональна стратегія» для забезпечення регіонального розвитку.

Таблиця 2

Змістовне наповнення стратегій регіонального розвитку на період до 2020 року

Область	Стратегічне бачення розвитку регіону	Механізми та інструменти реалізації стратегії	Моніторинг реалізації стратегії	Узгодженість стратегії з напрямками розвитку регіону	Наявність сценаріїв розвитку	Місце регіону серед регіонів України	Узгодженість пріоритетів із ДСРР
Вінницька	√	√	√	√			√
Волинська	√	√	√				√
Дніпропетровська	√	√	√	√		√	√
Донецька	√	√	√	√			√
Житомирська	√	√	√	√	√		√
Закарпатська	√	√	√	√	√		√
Запорізька	√	√	√	√			√
Івано-Франківська	√	√	√	√	√		√
Київська	√	√	√	√			√
Кіровоградська	√	√	√	√	√		
Луганська		√	√		√		
Львівська	√	√	√	√	√		√
Миколаївська	√	√	√	√			√
Одеська		√	√				
Полтавська	√	√	√	√	√		√
Рівненська	√	√	√	√			√
Сумська	√	√	√	√	√		√
Тернопільська	√	√	√	√	√		
Харківська		√			√		√
Херсонська		√	√	√	√		√
Хмельницька	√	√					
Черкаська	√	√	√	√	√	√	√
Чернівецька	√	√		√			√
Чернігівська	√	√	√	√	√		

Джерело: складено автором на основі джерел [4]

Постає завдання щодо надання пропозицій із вдосконалення стратегій з метою підвищення їх актуальності та спроможності надання ефективних впливів на процеси регіонального розвитку. Регіональні стратегії мають окреслити напрями розвитку та забезпечити створення передумови для економічного зростання, підвищення якості життя населення та його екологічної безпеки. Ці завдання можна вирішити шляхом чіткого визначення відповідних цілей та заходів з їх реалізації у самій стратегії.

Ключовим недоліком більшості регіональних стратегій на період до 2020 року є брак конкретики. Шаблонність та розфокусованість стратегічних цілей, розмитість формулювань операційних цілей і завдань, відсутність або недостатня пропрацьованість індикаторів успішності та плану моніторингу виконання, відсутність оцінки декількох сценаріїв розвитку й необхідних ресурсів для виконання стратегії, а також неузгодженість спільного бачення розвитку регіону між адміністрацією регіону, бізнесом та громадськістю – всі ці недоліки притаманні більшості регіональних стратегій.

У майже половині стратегій розвитку областей обрано ідентичні стратегічні цілі: розвиток людського потенціалу, розвиток сільських територій та економічне зростання. Ключові пріоритети, як і загальна структура документів, виконані за єдиним шаблоном і сформульовані настільки універсально та всеохоплююче, що їх використали щодо зовсім несхожих за специфікою та потенціалом регіонів.

Під час розроблення регіональних стратегій необхідно забезпечити відображення зв'язків стратегічних цілей із програмними документами регіонального розвитку та зв'язку цілей регіональної стратегії із основними аспектами розвитку регіону. Це дозволить визначити єдиний підхід до формування заходів із стабілізації регіонального розвитку та зменшення проявів регіональної диспропорційності.

Актуалізується завдання, яке необхідно вирішувати у процесі реалізації регіональних стратегій – періодичне коригування планів заходів із реалізації стратегії та ухвалення короткострокових програм виконання стратегії відповідно до поточної ситуації.

У деяких стратегіях спостерігається значний обсяг констатуючої частини стратегії, який було б доцільно зменшити та, навпаки, розширити розділи «механізм та інструменти реалізації стратегії», «стратегічні, операційні цілі та завдання», та наповнити їх більшим обсягом інформації.

З метою підвищення ефективності моніторингу реалізації стратегій доцільно включити оцінку виконання планів заходів із реалізації стратегії до відповідних розділів. Стратегія повинна містити індикатори – мірило цілей, за якими визначатиметься успішність її реалізації. Однак у більшості стратегій розвитку областей України на період до 2020 року їх перелік задекларовано, проте не вказано ні замірів на момент затвердження стратегії (base line), ні на момент виконання. У результаті незрозуміло, як визначатиметься рівень успішності реалізації стратегії. І хоча майже кожна стратегія містить розділ «Моніторинг реалізації», у більшості з них просто задекларовано, що «моніторинг має бути».

На етапі розроблення стратегій існує необхідність більш широкого залучення експертів, представників бізнесу, громадськості та науковців шляхом проведення соціологічних та експертних опитувань, громадських слухань, розміщення стратегій на інтернет-ресурсах та проведення голосування за них.

Активна та зацікавлена громадськість повинна мати доступ до інформації про стратегічний розвиток і мати інструмент впливу на формування стратегії. Важливо також залучати представників політичної опозиції, адже стратегія розвитку розрахована не на одну каденцію, а на довгострокову перспективу. Робоча група повинна розробити стратегію розвитку регіону з урахуванням його конкурентних переваг та особливостей, а не стратегію певної політичної групи.

Під впливом низки зовнішніх викликів та на виконання Державної стратегії регіонального розвитку на 2021–2027 роки [10] виникла потреба розроблення нових регіональних стратегій.

У 2020 році були створені стратегії для всіх областей України. У роботі проводиться аналіз кожної із стратегій з огляду на зміст (структуру) та вміст (наповнення), який наведений в таблицях 3 та 4.

Можна констатувати, що такий актуальний та ефективний для регіонального розвитку документ, як стратегія, використовується в регіонах із певними відмінностями. Також треба відзначити те, що під час розроблення регіональних стратегій повною мірою не враховані недоліки, які мали місце у стратегіях на період до 2020 року.

Таблиця 3

Наповнення рівнів конкретизації стратегій розвитку областей України на період 2021–2027 рр.

Область	Кількість стратегічних цілей	Кількість оперативних цілей	Кількість завдань	
			всього	із них на розвиток міжрегіонального співробітництва
Вінницька	5	21	83	
Волинська	5	16	43	3
Дніпропетровська	5	16	42	
Донецька	4	13	42	
Житомирська	3	12	62	
Закарпатська	5	22	83	
Запорізька	4	14	38	
Івано-Франківська	3	10	36	
Київська	4	15	61	1
Кіровоградська	4	12	54	
Луганська	4	11	29	1
Львівська	5	16	54	
Миколаївська	4	14	32	
Одеська	5	20	68	1
Полтавська	3	10	46	
Рівненська	3	7	28	
Сумська	3	7	21	
Тернопільська	3	11	49	
Харківська	5	25	153	1
Херсонська	4	14	51	
Хмельницька	4	16	52	
Черкаська	5	16	51	
Чернівецька	4	11	40	
Чернігівська	5	19	62	

Джерело: складено автором на основі джерел [23]

Таблиця 4

Спрямованість цілей стратегії розвитку областей України на період 2021–2027 рр.

Область	Публічне управління регіональним розвитком	Інфраструктура та комунальне господарство	Розвиток громадянського суспільства	Охорона здоров'я	Освіта і наука	Соціальний захист	Культура та туризм	Безпека та екологія	Економіка та бізнес	Інше
Вінницька	6	11	3	8	6	5	10	16	10	8
Волинська	1	11	1	1	5		5	9	16	1
Дніпропетровська	4	11	1	1	2		5	7	8	3
Донецька	6	10		3	3	1	2	8	4	5
Житомирська	5	9		4	6	1	10	8	15	4
Закарпатська	4	10	5	2	7	4	10	19	17	5
Запорізька	2	8	1	1	1	2	3	6	12	2
Івано-Франківська	2	12		1	2	3	6	3	7	2
Київська	5	10		6	7	2	8	3	15	4
Кіровоградська	8	9	1	2	5	3	3	10	11	2
Луганська	5	6	1	1			1	5	8	1
Львівська	2	10		4	2	5	3	9	17	2
Миколаївська	2	6		3	1	1	5	3	8	3
Одеська	1	13		3	4	2	8	3	30	3
Полтавська	6	9	1	3	2	4	2	6	10	3
Рівненська	3	2		1	1	1	2	1	13	4
Сумська	1	5		1	1	1	3	2	5	2
Тернопільська	2	11		3	5	1	5	5	13	4
Харківська	20	30	3	10	11	6	7	27	31	8
Херсонська	2	8		3	4	4	9	10	9	2
Хмельницька	7	7	1	1	4	1	6	21		4
Черкаська	9	4	1	3	4	2	1	5	20	2
Чернівецька	2	9		1	3	2	4	4	10	5
Чернігівська	3	12	4	3	3	4	7	3	19	3

Джерело: Складено автором на основі джерел [23]

У регіональних стратегіях на період 2021–2027 років також спостерігаються поширеність використання загальних формулювань у частині конкретизації механізму реалізації завдань у межах оперативних та стратегічних цілей стратегії регіонального розвитку і розмитість формулювань у питаннях побудови системи моніторингу та оцінки виконання встановленої системи індикаторів, як у межах цієї стратегії, так і щодо її взаємодії з іншими регіональними суб'єктами у питаннях реалізації спільних стратегічних цілей або завдань.

На основі проведеного аналізу регіональних стратегій, можна запропонувати низку рекомендацій щодо їх удосконалення з метою більш ефективного використання потенціалу впливу цих документів на процеси регіонального розвитку:

- забезпечення узгодженості визначених у регіональних стратегіях пріоритетів, цілей та завдань із загальнодержавними програмами та стратегіями розвитку;
- синергетичне поєднання визначеної в регіональних стратегіях системи цілей із напрямками секторальних, галузевих або загальнонаціональних політик розвитку;
- розбудова інфраструктури реалізації регіональних стратегій розвитку на основі формування систем відбору найефективніших регіональних проектів та контролю за їх реалізацією;
- більш широке залучення основних акторів на рівні регіону у процес розроблення стратегії, що сприятиме підвищенню їх зацікавленості в успішності реалізації стратегії та сприятиме консолідації зусиль регіональної спільноти на досягнення поставлених цілей;
- викладення положень, які наведені в стратегіях, у більш конкретизованому вигляді, що матиме прояв у формуванні набору кількісних показників та чіткому розподілі відповідальності, а також якісній системі моніторингу та контролю;
- забезпечення формування аналітичної частини стратегій на основі розширеного методичного апарату, що сприятиме більш якісному моделюванню сценаріїв розвитку та забезпечить реалістичність прогнозів динаміки показників регіонального розвитку;
- врахування необхідності імплементації у регіональні стратегії механізмів комунікації між сферами публічного управління, бізнесу та громадянського суспільства на рівні регіонів;
- проведення розширеного аналізу конкурентоспроможності регіонів, з урахуванням загальносвітових глобалізаційних процесів, з метою більш ефективного використання стратегічного потенціалу регіонів на основі активізації міжрегіональної інтеграції;
- розбудова нормативно-правових та організаційно-інституційних механізмів реалізації цілей стратегій як основи їх ефективної практичної імплементації.

Висновки з дослідження та перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. За результатами проведеного дослідження зроблено такі висновки:

1. Визначено, що одним із головних елементів стратегічного планування регіонального розвитку є проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації регіональних стратегій.
2. Проведений аналіз регіональних стратегій на період до 2020 року та на період 2021–2027 років дає змогу стверджувати, що виявлені проблеми заважають використанню повною мірою такого ефективного інструменту, як «регіональна стратегія», для забезпечення регіонального розвитку.
3. На основі проведеного аналізу регіональних стратегій запропонована низка рекомендацій щодо їх удосконалення з метою більш ефективного використання потенціалу впливу цих документів на процеси регіонального розвитку, серед яких: забезпечення узгодженості визначених у регіональних стратегіях пріоритетів, цілей та завдань із загальнодержавними програмами та стратегіями розвитку; розбудова інфраструктури реалізації регіональних стратегій розвитку на основі формування систем відбору найефективніших регіональних проектів та контролю за їх реалізацією; врахування необхідності імплементації у регіональні стратегії механізмів комунікації між сферами публічного управління, бізнесу та громадянського суспільства на рівні регіонів тощо.

Напрями подальших досліджень вбачаємо у проведенні аналізу спрямованості завдань та заходів діючих стратегій регіонального розвитку в Україні на розвиток міжрегіональної інтеграції.

Список використаних джерел:

1. Бюджетний Кодекс України : Закон України від 07.10.2010 р. № 2592-VI. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2456-17> (дата звернення: 09.08.2021).
2. Господарський Кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р. № 436-IV. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/BS000110.html (дата звернення: 09.08.2021).
3. Лендзел М., Винницький Б., Ратейчак Ю. Моніторинг та оцінювання стратегій і програм регіонального розвитку в Україні. Київ : К.І.С., 2007. 120 с.
4. Оновлення регіональних стратегій задля забезпечення стабільного розвитку. URL: <http://old2.niss.gov.ua/articles/2403> (дата звернення: 04.08.2021).

5. Порядок розроблення ДСРР і плану заходів з її реалізації, а також проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації зазначених Стратегії і плану заходів : Постанова Кабінету Міністрів України від 11.11.2015 р. № 931 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/931-2015-%D0%BF#Text> (дата звернення: 09.08.2021).

6. Про Генеральну схему планування території України : Закон України від 07.02.2002 р. № 3059-III. Дата оновлення 18.11.2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3059-14#Text> (дата звернення: 07.08.2021).

7. Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України : Закон України від 23.03.2000 р. № 1602-III493. Дата оновлення 02.12.2012. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1602-14> (дата звернення: 07.08.2021).

8. Про державні цільові програми : Закон України від 18.03.2004 р. № 1621-IV. Дата оновлення 24.10.2020. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1621-15> (дата звернення: 09.08.2021).

9. Про засади державної регіональної політики : Закон України від 05.02.2015 № 156-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19#Text> (дата звернення: 07.08.2021).

10. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021–2027 роки : Постанова Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 р. № 695. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-derzhavnoyi-strategiyi-regionalnogo-rozvitku-na-20212027-t50820> (дата звернення: 09.08.2021).

11. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2015 року: Постанова Кабінету Міністрів України від 21.07.2006 р. № 1001. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1001-2006-%D0%BF#Text> (дата звернення: 04.08.2021).

12. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року : Постанова Кабінету Міністрів України від 06.08.2014 р. № 385. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-p> (дата звернення: 09.08.2021).

13. Про затвердження Методики розроблення, проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації регіональних стратегій розвитку та планів заходів з їх реалізації : Наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства від 31.03.2016 р. № 79. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0632-16> (дата звернення: 09.08.2021).

14. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо формування і реалізації прогнозних та програмних документів соціально-економічного розвитку об'єднаної територіальної громади : Наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства від 30.03.2016 р. № 75. URL: http://www.cct.com.ua/2016/30.03.2016_75.htm (дата звернення: 09.08.2021).

15. Про затвердження Порядку розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації, а також проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації зазначених регіональних стратегій і планів заходів : Постанова Кабінету Міністрів України від 11.11.2015 р. № 932. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/932-2015-p> (дата звернення: 09.08.2021).

16. Про Концепцію сталого розвитку населених пунктів : Постанова Верховної Ради України від 24.12.1999 р. № 1359-14. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1359-14> (дата звернення: 09.08.2021).

17. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-вр. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр> (дата звернення: 09.08.2021).

18. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 09.04.1999 р. № 586-14. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/586-14> (дата звернення: 09.08.2021).

19. Про стимулювання розвитку регіонів: Закон України від 08.09.2005 р. № 2850-IV. Дата оновлення 02.12.2012. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2850-15> (дата звернення: 07.08.2021).

20. Про схвалення Концепції вдосконалення системи прогнозних і програмних документів з питань соціально-економічного розвитку України : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 04.10.2006 р. № 504-р URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/633-2012-p> (дата звернення: 09.08.2021).

21. Про схвалення Концепції державної регіональної політики Указ Президента України : від 25.05.2001 р. № 341/2001. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/341/2001/> (дата звернення: 09.08.2021).

22. Про схвалення Прогнозу економічного і соціального розвитку України на 2021-2023 роки : Постанова Кабінету Міністрів України від 29.07.2020 р. № 671. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/671-2020-%D0%BF#Text> (дата звернення: 09.08.2021).

23. Розроблення проектів регіональних стратегій розвитку на період до 2027 року. URL: <https://www.minregion.gov.ua/napryamki-diyalnosti/derzhavna-rehional-na-polityka/strategichne-planuvannya-regionalnogo-rozvitku/rozrobka-proektiv-regionalnih-strategiy-rozvitku-na-period-do-2027roku> (дата звернення: 04.08.2021).

24. Шашина М.В., Солосіч О.С., Місяйло О.В., Очеретяна О.В. Аналіз стратегій регіонального розвитку в контексті імплементації засадничих положень концепції смарт-спеціалізації у національну політику розвитку регіонів. *Ефективна економіка*. 2021, № 5. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=8873> (дата звернення: 09.08.2021).

References:

1. VRU (2010) *Biudzhetni Kodeks Ukrainy* [Budget Code of Ukraine] URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2456-17> (Last accessed: 09.08.2021) [in Ukrainian].
2. VRU (2003) *Hospodarskyi Kodeks Ukrainy* [Commercial Code of Ukraine]. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/BS000110.html (Last accessed: 09.08.2021) [in Ukrainian].
3. Lendel M., Vynnytskyi B., Rateichak Yu. (2007). *Monitorynh ta otsiniuvannia stratehii i prohram rehionalnoho rozvytku v Ukraini*. [Monitoring and evaluation of strategies and programs of regional development in Ukraine]. Kyiv [in Ukrainian].
4. *Onovlennia rehionalnykh stratehii zadlia zabezpechennia stabilnoho rozvytku*. [Update regional strategies to ensure sustainable development]. URL: <http://old2.niss.gov.ua/articles/2403> (Last accessed: 04.08.2021) [in Ukrainian].
5. KМУ (2015) *Poriadok rozroblennia DSRR i planu zakhodiv z yii realizatsii, a takozh provedennia monitorynhu ta otsinky rezultatyvnosti realizatsii zaznachenykh Stratehii i planu zakhodiv* [The procedure for developing the DSRD and the action plan for its implementation, as well as monitoring and evaluating the effectiveness of the implementation of these Strategies and Action Plan]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/931-2015-%D0%BF#Text> (Last accessed: 09.08.2021) [in Ukrainian].
6. VRU (2002) *Pro Heneralnu skhemu planuvannia terytorii Ukrainy* [On the General scheme of planning of the territory of Ukraine]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3059-14#Text> (Last accessed: 07.08.2021) [in Ukrainian].
7. VRU (2000) *Pro derzhavne prohnozuvannia ta rozroblennia prohram ekonomichnoho i sotsialnoho rozvytku Ukrainy* [On state forecasting and development of programs of economic and social development of Ukraine]. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1602-14> (Last accessed: 07.08.2021) [in Ukrainian].
8. VRU (2004) *Pro derzhavni tsilovi prohramy* [On state target programs]. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1621-15> (Last accessed: 09.08.2021) [in Ukrainian].
9. VRU (2015) *Pro zasady derzhavnoi rehionalnoi polityky* [On the principles of state regional policy]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19#Text> (Last accessed: 07.08.2021) [in Ukrainian].
10. КМУ (2020) *Pro zatverdzhennia Derzhavnoi stratehii rehionalnoho rozvytku na 2021-2027 roky* [On approval of the State Strategy for Regional Development for 2021–2027]. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-derzhavnoi-strategiyi-regionalnogo-rozvitku-na-20212027-t50820> [in Ukrainian].
11. КМУ (2006) *Pro zatverdzhennia Derzhavnoi stratehii rehionalnoho rozvytku na period do 2015 roku* [On approval of the State Strategy for Regional Development for the period up to 2015]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1001-2006-%D0%BF#Text> (Last accessed: 04.08.2021) [in Ukrainian].
12. КМУ (2014) *Pro zatverdzhennia Derzhavnoi stratehii rehionalnoho rozvytku na period do 2020 roku* [On approval of the State Strategy of Regional Development for the period up to 2020]. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-п> (Last accessed: 09.08.2021) [in Ukrainian].
13. Ministerstvo rehionalnoho rozvytku, budivnytstva ta zhytlovo-komunalnoho hospodarstva (2016) *Pro zatverdzhennia Metodyky rozroblennia, provedennia monitorynhu ta otsinky rezultatyvnosti realizatsii rehionalnykh stratehii rozvytku ta planiv zakhodiv z yikh realizatsii* [On approval of the Methodology for development, monitoring and evaluation of the effectiveness of regional development strategies and action plans for their implementation]. URL: http://www.cct.com.ua/2016/30.03.2016_75.htm (Last accessed: 09.08.2021) [in Ukrainian].
14. Ministerstvo rehionalnoho rozvytku, budivnytstva ta zhytlovo-komunalnoho hospodarstva (2016) *Pro zatverdzhennia Metodichnykh rekomendatsii shchodo formuvannia i realizatsii prohnoznykh ta prohramnykh dokumentiv sotsialno-ekonomichnoho rozvytku obiednanoi terytorialnoi hromady* [On approval of Methodical recommendations for the formation and implementation of forecast and program documents of socio-economic development of the united territorial community]. URL: http://www.cct.com.ua/2016/30.03.2016_75.htm (Last accessed: 09.08.2021) [in Ukrainian].
15. КМУ (2015) *Pro zatverdzhennia Poriadku rozroblennia rehionalnykh stratehii rozvytku i planiv zakhodiv z yikh realizatsii, a takozh provedennia monitorynhu ta otsinky rezultatyvnosti realizatsii zaznachenykh rehionalnykh stratehii i planiv zakhodiv* [On approval of the Procedure for development of regional development strategies and action plans for their implementation, as well as monitoring and evaluation of the effectiveness of the implementation of these regional strategies and action plans]. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/932-2015-п> (Last accessed: 09.08.2021) [in Ukrainian].
16. VRU (1999) *Pro Kontseptsiu staloho rozvytku naselenykh punktiv* [On the Concept of Sustainable Development of Settlements]. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1359-14> (Last accessed: 09.08.2021) [in Ukrainian].
17. VRU (1997) *Pro mistseve samovriaduvannia v Ukraini* [On local self-government in Ukraine]. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вп> (Last accessed: 09.08.2021) [in Ukrainian].
18. VRU (1999) *Pro mistsevi derzhavni administratsii* [On local state administrations]. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/586-14> (Last accessed: 09.08.2021) [in Ukrainian].
19. VRU (2005) *Pro stymuliuvannia rozvytku rehioniv* [On stimulating the development of regions]. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2850-15> (Last accessed: 07.08.2021) [in Ukrainian].

20. КМУ (2006) *Pro skhvalennia Kontseptsii vdoskonalennia systemy prohnoznykh i prohramnykh dokumentiv z pytan sotsialno-ekonomichnoho rozvytku Ukrainy* [On approval of the Concept of improving the system of forecast and program documents on socio-economic development of Ukraine]. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/633-2012-p> (Last accessed: 09.08.2021) [in Ukrainian].

21. Ukaz Prezydenta Ukrainy (2001) *Pro skhvalennia Kontseptsii derzhavnoi rehionalnoi polityky* [On approval of the Concept of the state regional policy]. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/341/2001/> (Last accessed: 09.08.2021) [in Ukrainian].

22. КВУ (2020) *Pro skhvalennia Prohnozu ekonomichnoho i sotsialnoho rozvytku Ukrainy na 2021–2023 roky* [On approval of the Forecast of economic and social development of Ukraine for 2021–2023^{yy}]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/671-2020-%D0%BF#Text> (Last accessed: 09.08.2021) [in Ukrainian].

23. *Rozrobka proektiv rehionalnykh stratehii rozvytku na period do 2027 roku* [Development of draft regional development strategies for the period up to 2027]. URL: <https://www.minregion.gov.ua/napryamki-diyalnosti/derzhavna-rehional-na-polityka/strategichne-planuvannya-regionalnogo-rozvitku/rozrobka-proektiv-regionalnih-strategy-rozvitku-na-period-do-2027roku> Last accessed: 04.08.2021) [in Ukrainian].

24. Shashyna M.V., Solosich O.S., Misaiilo O.V., Ocheretiana O.V. *Analiz stratehii rehionalnoho rozvytku v konteksti implementatsii zasadnychkykh polozhen kontseptsii smart-spetsializatsii u natsionalnu polityku rozvytku rehioniv* [Analysis of regional development strategies in the context of implementation of the basic provisions of the concept of smart specialization in the national policy of regional development]. *Efektivna ekonomika* [Efficient economy]. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8873> (Last accessed: 04.08.2021) [in Ukrainian].